

Slovenski dom

Štev. 56

V Ljubljani, v sredo, 10. marca 1943-XXI

Leto VIII.

Izjava ooblaščenke za oglaševanje (italijanskega to tujega)
Izjava Unione Pubblicità Italiana S. A. MilanoUredništvo in uprava: Kapitarjeva 6 Ljubljana
Redazione Amministrativa: Kapitarjeva 6 LjubljanaConcessionaria esclusiva per la pubblicità di provenienza italiana
ed estera: Unione Pubblicità Italiana S. A. Milano

Bollettino n. 1018

Azioni locali in Tunisia

10 velivoli nemici abbattuti

Il Quartier Generale delle FF. AA. comunica:
Azioni locali sul fronte tunisino.

Cacciatori germanici hanno abbattuto cinque »Spitfire« nel Mediterraneo; la caccia di scorta ad un convoglio ha respinto un attacco di velivoli nemici facendone precipitare cinque in mare.

Una incursione aerea è stata attuata questa notte su Palermo. Danni non gravi a fabbricati civili, tre morti e cinque feriti fra la popolazione civile.

Vojno poročilo št. 1018

Krajevni nastopi v Tuniziji

10 nasprotnih letal sestreljenih

Krajevni nastopi na tunizijskem bojišču.

Nemški lovci so nad Sredozemskim morjem zbili 5 angleških letal vrste »Spitfire«. Lovci, ki so spremljali neki konvoj, so odbili napad nasprotnikovih letal ter jih 5 strmoglavili v morje.

Nocoj je bil izveden letalski napad na Palermo. Na civilnih poslopih škoda ni huda, med prebivalstvom so trije ljudje mrtvi, 5 pa ranjenih.

Na vzhodu divja silovita zimska bitka

Nemške čete krepko držijo vse sedanje postojanke

Uspešni napadi pri Harkovu — Pri Orlu in Staraji Rusi se sovjetske sile zamen zaganjajo v trdno nemško obrambo — V Severni Afriki zatije

Hitlerjev glavni stan, 10. marca. Nemško vrhovno poveljstvo je včeraj objavilo tole uradno vojno poročilo:

Zimska bitka na vzhodu se nadaljuje z nezmajljivo silovitostjo, nemške čete pa so na vsem bojišču gospodarice položaja. Uspešno napadajo na drugih mestih države z neustavljivo obrambo svoje postojanke ali pa izvajajo po načrtih zapovedane odmakalne pokrete na skrajšane bojne črte.

Nemški napad na področju pri Harkovu napreduje. Nasprotnik je bil po močnih bojih vržen z nadaljnjih obrambnih postojank. Stevilni kraji, med drugim Valki in Ljubotin, so bili v naskoku zavzeti.

Obrambne bitke na odsekih pri Orlu in Staraji Rusi so se tudi včeraj nadaljevale. Nemške divizije, podprte po neumorno delujočem

Seja ministrskega sveta pod Ducejevim predsedstvom

Ureditev stanovanjskih najemnin za izseljence iz mest — Davčne olajšave za kraje, prizadete po vojnih napadih — Preskrba rodbin padlih in v vojni umrlih — Odstranitev zunanjih radijskih anten

Rim, 10. marca. s. Včeraj ob 10. se je pod Ducejevim predsedstvom sešel ministrski svet. Zapisnik na seji je bil državni podtajnik v predsedstvu vlade. Vlada je poleg drugih običajnih upravnih ukrepov sprejela še naslednje:

Predsedstvo vlade: na predlog Duceja kot predsednika vlade je bil sprejet zakonski osnutek o postavitvi narodnega spomenika Gabrielu d'Annunziu v Pescari na državne stroške. Spomenik bo postavljen ob koncu vojne.

Zunanje zadeve: na predlog Duceja kot zunanjega ministra so bili odobreni različni ukrepi.

Notranje zadeve: na predlog Duceja kot notranjega ministra je bil sprejet zakonski ukrep s posebnimi določili, ki urejajo stanovanjsko vprašanje in vprašanje najemnin za tiste, ki so jih izselili iz mest.

Italijanska Afrika: na predlog ministra za Italijansko Afriko so sprejeli zakonski načrt, ki ureja položaj oseb, prebivajočih ali pristojnih v Libiji.

Pravosodje: Zakonski načrt z določili za uveljavitev zakona o ustavitvi kazenskih postopkov in izvedbe kazni. Drugi zakonski načrt določa posebne ugodnosti pri napredovanju

osebja iz pravosodne službe za zasluge pri množitvi prebivalstva, kakor je to ugodnosti že uživalo uradništvo iz drugih panog državne uprave.

Finance: na predlog finančnega ministra je sprejet načrt zakonskega ukrepa o davčnih olajšavah za kraje, poškodovane po vojnih napadih. Načrt določa povračilo davkov, če so docela ali delno prenehali dohodki in druge olajšave. Drugi zakonski načrt določa davčne olajšave za ustanavljanje združenj vzajemnega zavarovanja med lastniki civilnih poslopih za povrnitev škode, povzročene po vojnih nastopih. Tretji ukrep pa določa posebne davčne olajšave za obnovitev porušeni in hudo poškodovanih poslopih ter za preselitev podjetij v kraje, ki so manj izpostavljeni sovražnikovim napadom.

Vojska: na predlog Duceja kot vojnega ministra so sprejeli načrt ukrepa, ki daje vojakom in militarizirancem oboževanih sil, če so od 11. junija 1940, pa do leta dni po koncu sovražnosti umrli zaradi ran, poškodb in bolezni, ki so jih dobili v vojni službi, ali ki jih zaradi tega ni moči najti, za 12 mesecev položaj, kakor če bi bili še pod zastavo. Ukrep spada v splošni okvir skrbstva za bojevnike in njihove rodbine ter ima kar najvišji moralni pomen, v kolikor po fašistovski etiki smatra, da so tisti, ki so dali življenje za domovino, duhovno še vedno pod zastavo in v službi domovine. Fašistovska Italija hoče pokazati čustvo nevenljivosti in svete hvalečnosti do slavnih padlih ter vlti vsem, ki se na tleh, na morju in pod nebom bore za zmago, vedro in mirno zaupanje za bodočnost njihovih rodbin. Ukrep določa, da bodo rodbine omenjenih padlih dobivale vsi pokojnikovo plačo, kakršno je imel ob smrti. Tako bodo rodbine padlih v kritičnem času svoje gospodarske pre-

usmeritve dobivale prejemke od 300 lir na mesec dalje.

Mornarica: na predlog Duceja kot mornariškega ministra so sprejeli zakonski načrt o možnosti neomejenega imenovanja kapitanov dolge plobove ter pomorskih strojnikov za rezervne častnike.

Letalstvo: na predlog Duceja kot letalskega ministra so sprejeli zakonski načrt, ki ureja položaj pogrešanih, ujetih ter interniranih letalskih častnikov.

Prosveta: na predlog prosvetnega ministra so za »narodno izdajo« proglasili zbirko »Monumenti Italiae pedagogicae«, ki jo bo izdala Kr. italijanska akademija. Drugi ukrep ureja plačevanje šolskih taks za učence vseh šol, ki se preselijo zaradi preselitve iz mest.

Kmetijstvo in gozdi: na predlog kmetijskega ministra so sprejeli zakonski ukrep o razširjanju mlatenja na stroj v Siciliji.

Promet: na predlog prometnega ministra so sprejeli zakonski ukrep, ki določa obvezno odstranitev zunanjih anten za poslušanje radijskih oddaj, razen anten, naprav, ki so v javni službi in ki jih dovolijo vojaška ministrstva in ministrstva za promet. Ukrep določa dalje prijavo rentgenskih ter sploh vseh zdravniških, električnih naprav z visoko napetostjo, razen naprav po znanstvenih zavodih in bolnišnicah.

Vojna izdelava: na predlog ministra za vojno izdelavo so sprejeli načrt zakonskega ukrepa, ki določa kazni za delavce v vojni industriji, če zapuste delo. Ukrep poostrejuje dosedanja določila in kaznuje izostanek od dela, ki se zavleče na 24 ur s zaporom do 6 mesecev.

Seja vlade se je končala ob 12. Prihodnja seja bo v drugi desetini aprila.

Važna seja medministrskega odbora za oskrbo

Rim, 10. marca. s. Pod Ducejevim predsedstvom je včeraj od 17 do 19 nadaljeval svoje delo medministrski odbor za ureditev oskrbe, razdelitve in cen. Odbor je pregledal položaj v narodni rudniški proizvodnji, ki ga je z vseh strani, zlasti še v gospodarskem pogledu podrobno osvetlil korporacijski podtajnik Cianetti. Odbor je podčrtal znatne napore, ki jih italijanska rudniška industrija opravlja, da bi narodo zagotovila neopredeljene potrebne surovine in jih vrh tega še pripravila za izmenjavo s tujino, s tem da je zbrala znatne količine rudnin za izvoz. Potem je v celoti potrdil določene cene raznim izdelkom ter sklenil, da bo država okrepila napore za pridobivanje nekaterih rudnin, kakor žvepla, svinca, cinka, mangana, boksita in železnega krčka, ki so za nekatere industrijske panoge in dela prav potrebna. Odbor je končno še razpravljal o položaju v pridobivanju kroma, tako zelo važne rudnine v vojni kovinski industriji, ter izrekel svoje zadovoljstvo nad uspehi, ki so jih dosegli italijanske kovinske ustanove. Potem je sprejel primerne ukrepe za zagotovitev proizvodnje in za

še večje delovanje v bodočnosti. O raznih vprašanjih so govorili ministri Acerbo, Pareschi in Bonomi, podtajnik Cianetti, nar. sv. landi in prof. Ballella. Prihodnja odborova seja bo 27. marca ob 17.

Uradni seznam vojaških izgub v februarju

Rim, 10. marca. s. Vrhovno poveljstvo Oboroženih Sil objavlja: Izgube, ugotovljene v mesecu februarju in takšne, ki v prejšnjih seznamih niso bile upoštevane, pa so podatki zanje prišli do 20. februarja, so naslednje:

Vojska in milica: Severna Afrika: padlih 436, ranjenih 579, pogrešanih 1364.

Rusija (16. seznam): padlih 3125 (le za 845 je dospelo uradno potrdilo), ranjenih 12.793, pogrešanih 38.918.

Balkan in ostalo zasedeno ozemlje: padlih 375, ranjenih 723, pogrešanih 95.

Domače ozemlje: padlih 76, ranjenih 124.

Mornarica: padlih 92, ranjenih 156, pogrešanih 484.

Letalstvo: padlih 59, ranjenih 68, pogrešanih 133.

Trgovska mornarica: padlih 149, ranjenih 21.

Seznami padlih so objavljeni v izrednem dodatku lista »Oborožene Sile«. Slavnim bojevnikom in njihovim družinam velja neminljiva in ganljiva hvaležnost domovine.

130 letnica nemškega »železnega križa«

Berlin, 10. marca. s. Danes poteka 130 let, odkar je Friderik Viljem III. Pruski ustanovil red železnega križa. Od 10. marca 1813 je bilo že nešteto pripadnikov oboroženih sil, ki so bili zaradi posebnega junaštva odlikovani s tem odlikovanjem. Nemalo je tudi žensk, ki so si znale priboriti to visoko odlikovanje. Od začetka sedanje vojne pa do 12. februarja 1943 je bilo razen velikega števila železnih križcev 1. in 2. razreda podeljenih tudi 2389 viteških križcev, 193 viteških križcev s hrastovim listom, 23 viteških križcev z meči in 5 viteških križcev z briljanti, dočim je bil veliki križ podeljen edinoletnemu maršalu Goeringu.

Vesti 10. marca

Pri angleškem napadu na obalno zasedeno ozemlje je nemško protiletalsko topništvo sestrelilo 7 letal. Pri nočnem napadu na Nürnberg pa so sestrelili 10 bombnikov.

Nemskim kemikom je uspelo na zelo preprost način delati umetno mast iz premoga. To bo igralo veliko vlogo v industriji.

Predsednik turške republike Ismet Ineni je po odstopu vlade dal naročilo za sestavo nove vlade spet Saradžoglu.

V Smirni se je ustanovila družba za dviganje angleških ladij, ki so bile v svetovni vojni potopljene pri polotoku Galipoli.

Bolgarski parlament bo zasedal do 28. marca. Na dnevnem redu je tudi trgovska pogodba med Italijo in Bolgarijo.

Ves danski tisk objavlja s poudarkom razglas prestolonaslednika, ki je imenovan za regenta med boleznijo kralja Kristijana.

Pri letalski nesreči v Dakarju se je smrtno ponesrečil sodelavec francoskega generala Darreauxa, general Triatan. Ubityh je bilo tudi ostalih osem oseb, ki so bile v letalu.

Proti komunistični nevarnosti, ki grozi vsej Evropi, je pozival solunski metropolit Orke, naj se pridruži naporom tistih, ki se trudijo, da bi s celine oddaljili strahote in zmote boljševizma.

Pomemben govor bolgarskega vojnega ministra

Solija, 10. marca. s. Bolgarski vojni minister general Mihov je sprejel vodstvo bolgarske narodne zveze rezervnih častnikov ter mu zagotovil svojo pomoč pri delu, ki ga zveza opravlja v boju proti komunizmu in proti prevratnim elementom. Minister je imel pri tej priliki govor, v katerem je med drugim povedal naslednje:

»Ves svet se spreminja in nova doba nastaja. Mi Bolgari smo tesno združeni z našimi velikimi zavezniki, kakaj samo njihova zmagata more dati poročilo za usodo Bolgarije. Na Balkanu je Bolgarija vogelni kamen, ki bo na njem temeljil novi red. V sedanjem velikem boju igrajo naša država, naša vojska in naše ljudstvo dejansko vlogo. Leto 1943 bo leto dogodkov, ki bodo za izid vojne odločilni. Za spoznanje, kakšen bo neizogiben konec sedanje vojne, zadostuje pomisliti na visok bojni duh naših velikih zaveznikov in na njihov trden sklep, dati vse za zmago potrebne žrtve. Naši zavezniki so strahotna sila, ki ji na svetu ni nikjer enake. Sprito tega zatrdno vemo, da bomo v tej vojni zmagali. Bolgarska vojska je stražar varnosti na Balkanu. Vi, bivši bojevniki, ete dali dragocen

prispevek k borbi proti sovražnikom Bolgarije. Vsak od vas mora nastopati proti nasprotnikovi propagandi ter gojiti med ljudstvom vero v zmago.«

Podpredsednik Združenih držav o nevarnosti tretje svetovne vojne — s komunistično Rusijo

Buenos Aires, 10. marca. s. Pri zaveznikih se vsak dan bolj jasno kaže strah, da ne bodo mogli skleniti resničnega miru in da se bodo znašli v položaju, ki utesne povzročiti nevarne stvari za Anglosaksonce. Podpredsednik Združenih ameriških držav Wallace je imel v Delawareu govor, v katerem je izrazil to bojazn, zlasti bojazn, da Amerika in Anglija ne bosta več tako tesno povezani. Dejal je, da se je, če naj se odstrani možnost še tretje svetovne vojne, že zdaj treba spoznamiti o skupnih političnih smernicah, in sicer: 1. upreti se kakršnemu koli ruskemu poskusu, da

bi Sovjeti uveljavili spet troekistično pojmovanje o svetovni revoluciji; 2. dobiti poročilo, da Britanci ne bodo še kdaj naklonjeni protiruski delavnosti; 3. izdati potrebne ukrepe, da se prepreči nova trgovinska vojna med zavezniki, čim bo končana vojna z orožjem.

Wallace je vztrajal pri teh svojih trditvah ter dejal, da se vselej, kadar kak narod, ki druge financira, zviša svoje carinske tarife in zahteva od tujih narodov, da poravnajo dolgove, ki jih on od svoje strani neče smatrati za uglasle, istočasno pa se brani v blagu sprejeti protivedne danih posojil, že pokažejo prvi znaki trgovinske vojne, ki se prej ali slej spremeni tudi v usodni oboroženi spopad.

V nekem drugem svojem govoru, ki ga je imel Wallace v Columbusu (Ohio), se je dotaknil istega vprašanja ter opozoril na nevarnost, ki bi jo povzročila pretirana narodna politika v povojnem času. Nato pa je dejal: Združene ameriške države preplavlja zdaj propaganda za novo, nezaznato in sprito tega tevarno obliko izolacionizma, ki bi, če bi se je oprijeli, privedla neposredno do tretje svetovne vojne.

Buenos Aires, 10. marca. s. V govoru, katerega je imel v Delawareu, je podpredsednik Združenih držav Wallace zatrdil, da bi postala neizogibna še tretja svetovna vojna, ako bi se Rusija vnovič oprijela Trockijevih zamisli. V tukajšnjih političnih krogih poudarjajo, da je Wallace smatral za potrebno povedati, da bo Stalin opustil cilj, katerega si je bil zastavil Trocki, namreč boljševizacijo sveta, in da se bo rajši opredelil za razvoj v demokratsko-narodnem smislu.

K temu pripominjajo: ako je bilo troekistično gibanje nevarno, v kolikor je stremelo za uničenjem vse zahodne omike, potem je razvoj, ki so se ga trenutno oprijeli moskovski nasilniki za razvoj svoje revolucije, mnogo nevarnejša, ako bo zasledovala caristične imperialistične cilje. Gospod Wallace, ki je še vedno predstavnik koristi ameriškega kapitalizma, se malo briga za to, kaj bi ruski imperializem naredil iz Evrope. Da bi pa nevarnost omilil, želi Wallace neke vrste zblizanje med marksizmom, kakor se polagoma preoblikuje v Rusiji, in demokracijo, kar naj bi bilo v skladu s hotenji dvajsetega stoletja. Če bi pa do tega ne prišlo, pa se Wallace ne boji trdit, da bi bila neizogibna potrebna tretja svetovna vojna, da bi z njo zavrli naoredek boljševizma.

Amerika hlepi po francoskem brodogradu

Buenos Aires, 10. marca. s. Besede državnega podtajnika Sumnerja Wellsa, ki je dejal, da že od preteklega novembra otoku Martiniqueu ne pošiljajo nobene hrane več, dokazujejo, kolikšne težave ima ameriška vlada s francoskim guvernerjem Robertom, ki se ne mara izneveriti Petainovim zapovedim. Ko so poslušali Sumnerja Wellsa vprašali, zakaj Amerika ne pošilja nobene hrane več tja, je odvrnil, da si na to vprašanje pač lahko sami odgovorijo. Ameriški listi čisto odkrito pišejo o vzrokih. Z odtegnitvijo hrane hočejo Amerikanci guvernerja Roberta prisiliti, naj prelomi s Petainom in naj da zaveznikom tistih 170.000 ton trgovskega brodogradu, ki jih ima v oblasti. Toda ame-

riške težnje ne gredo samo za trgovskim ladjem. Amerika bi namreč rada hotela, da bi ji Robert izročil še letalonosilko »Bearn«, križarko »Emil Bertin« in razne druge vojne ladje, ki so v martinikiških lukah. Da bo jasna vsa zahrbtnost ameriškega sklepa, je treba imeti pred očmi, da Martinique glede preskrbe odvisi skoraj izključno od ameriških dobav. Amerika ji je v mirnih časih mesečno pošiljala blaga za 800.000 dolarjev. Clovekoljubna washingtonska vlada hoče prebivalstvo na Martiniqueu izstradati in se po žrtvi nekaj tisočev življenj zlahka polastiti francoskega brodogradu, da bi tako vsaj deloma krila izgube, ki jih zadajajo osne podmornice ameriškega ladjevja.

Angleži se brez uspeha otepajo mednarodnega komunizma

Lizbona, 8. marca. s. Angleški politični tednik »Spectator« je razpravljal o prizadevanjih angleške komunistične stranke, ki bi se rada spojila z delavsko stranko, ter se vprašal, če se Anglija res bliža političnemu zlomu. Delavska stranka, piše tednik, naj bo na preži in naj ne spi, kakaj na dnevnem redu letnega zborovanja delavske stranke, ki bo junija meseca, je tudi nov predlog angleških komunistov, naj jih vključijo v delavsko stranko. Angleški komunisti, pravi tednik dalje, nimajo drugega v mislih kakor to, kako bi izkoristili sovjetske vojaške uspehe. Hlinijo, da z vsemi silami pod-

pirajo vojaške napore zaveznikov, a tega ne delajo iz ljubezni do Anglije, marveč iz ljubezni do Moskve. »Spectator« se nato sprašuje, kaj bi se zgodilo, če bi se komunistom posrečilo vrniti se v delavsko stranko ali v njej zagospodariti. Če hočejo odgovoriti na to vprašanje, zaključuje list, je vsekakor treba imeti pred očmi dejstvo, da angleška komunistična stranka ne odločuje sama glede svoje lastne politike, marveč da je tu Moskva s svojim mednarodnim komunizmom, ki jo vodi in ji poveljuje.

DRVARKA MARIJA

TOMAŽIČ JOŽE BERANEK JOŽE

31.

Ko so sosednji in podružnični zvonovi v temnem zelenju odbneli in se je le še njih umirajoče donenje lovilo po srebrnih smrekah, je stari cerkovnik počasi prižgal po vsej romarski cerkvi številne sveče; njih goreči jezički so v soparici plamenčkali zdaj sem, zdaj tja, kakor so se zibala in majala v živem rožnem venču romarske srca. Gorela so srca in sveče in oči tja h Kraljici naših planin in siromašnih drvarij, saj ona je vsem njim dobra mati, ki jih razume in tolaži.

Cvetlični šopki so kot živ rožni vrt zadišali po belih lilijah, rajsko lepih vrtnicah, rezedi in rožmarinu, po ženski dušici in roženkavtu in svežem smrečju, da je vsa cerkev bila polna dišečih omam. Tedaj je počasi stopil pred glavni oltar pohorski župnik in vsa cerkev je zapela; pela je in prosila pri tej veliki maši sredi visokih planin.

32.

Tudi hocka graščakinja je položila k njenemu prestolu svoj šopek z molitvijo:

»O, Drvarka Marija, usliši mojo prošnjo, da dobi dečka. Ljubila ga bom, čeprav bi bil siromahek trde glave, čeprav bi bil norček. — Z mozem imava vsega dovolj, zemlje in denarja, le sreča se naju izogiblje kot bi bila najina graščina zakleta, da vanjo vstopiti ne sme. Ljuba Drvarka Marija, usliši mojo prošnjo in izprosi mi pri Bogu vsaj enega otroka! Sinka! — Če ga dobim, naj bo tvoj in moj; meni v srečo in veselje, tebi pa naj služi, ko odraste! Ti mi ga varuj in obvaruj vsega hudega, da bo njegovo srce ostalo kot lonček, iz katerega bodo pognale, zavetele in zavonjale bele lilije! — Če bi mu jaz umrla, mu bodi ti prava mati; saj to znaš biti, ker imaš svojega Sinka!«

Kaznovani trgovci in obrtniki

Ljubljana, 10. marca.

Urad za nadzorstvo cen pri Visokem komisariatu sporoča, da so bile v prvi in drugi polovici meseca februarja izrečene naslednje kazni za kršitve oskrbovalnih predpisov:

Za nedovoljeno povišanje cen: Podboršek Helena, prodajalka, St. Petra 52, 500 lir globe, 10 dni zaprtje obrata, Nemanič Marija, posestnik, stanujoč v Rodinah 11, naznanjen okrajnemu glavarstvu v Crnomlju, Zduce Josipina, prodajalka, Duga št. 61, globa 500 lir, 10 dni zaprtje obrata. Pestotnik Marija, trgovka, Prečna ul. 4, globa 3000 lir, 20 dni zaprtje obrata, Čuček Mira, trgovka Vodnikov trg 4, 3000 lir globe, 20 dni zaprtje obrata, Srok Ana, prodajalka, Albanska ulica 39, globa 500 lir 8 dni zaprtje obrata; Kregar Ana, prodajalka, Riharjeva 17, 100 lir globe, 30 dni zaprtje obrata, Derenda Katarina, gostilničarka, Borštnikov trg 2 globa 1000 lir in 10 dni zaprtje obrata, Leskovec Vincenc, zakupnik gostilne, last Vrtičnik Josipine, Tržaška 161, 1500 lir globe, 10 dni zaprtje obrata, Pelan Avgusta, trgovka, Kongresni trg 10 globa 500 lir, Novak Neža, gostilničarka, Rimska cesta 19, 1000 lir globe; Zupančič Ivan, posestnik, Crnomelj 110, naznanjen okrajnemu glavarstvu v Crnomlju, Benedik, Ivanka, trgovka, Franciškaška 3, 1000 lir globe, Kajžar Anton, gostilničar Florjanska, 1500 lir globe, Cerne Franciška, gostilničarka Dalmatinova 15, 2000 lir globe, 25 dni zaprtje obrata, Podboršek Peter, trgovec, Celovška št. 34, 3000 lir globe in 30 dni zaprtje obrata, Gjur Tereza, prodajalka, Grajska planota 1, 500 lir globe, Miholič Ana gostilničarka, St. Petrski nasip št. 37, 1000 lir globe in 10 dni zaprtje obrata, Bricej Ivan, Na Peči 39, 1000 lir globe in 10 dni zaprtje obrata, Zunič Stefanija, prodajalka, Ciril Metodova 52, 1000 lir globe, Peterka Franc, slaščičar, Ciril Metodova 47, 500 lir globe, Križ Franc lastnik bifeja Bleiweisova 77, 1000 lir globe, Marinšek Nikola, gostilničar, Prečna ulica 6, 1000 lir globe in 10 dni zaprtje obrata.

Za nedovoljen nakup koruznih ostankov: Rihter Ljudmila, trgovka, Privoz 8, 500 lir globe.

Za nakup bele moke, žita in koruze brez karte: Dežman Josipina, Sp. Hrušica 13, trgovska vajenka 500 lir globe.

Za skrivni nakup masla: Torkar Ernest, zastopnik, Frankopanska 27, globa 1000 lir, Strah Josip, gostilničar, Zaloška 10, 1000 lir globe.

Za prodajo masla brez dovoljenja: Knaus Angela gospodinja, Hrib 46, globa 1000 lir.

Za skrivno klanje in nakup mleka brez predpisane dovoljenja: Polajnar Leopold, zasebnik, Sv. Petra cesta 2, 3000 lir globe in 10 dni zaprtje obrata.

Za prodajo maščob brez odvzema odrezkov: Bahovec Josip, trgovec, Sv. Jakoba trg 7, 1500 lir globe in 15 dni zaprtje obrata.

Za izdelavo mesnih jedi na prepovedan dan: Habjan Marija, gostilničarka, Celovška 41, 1000 lir globe in 10 dni zaprtje obrata.

Za postrežbo z govejim golažem in klobasami na prepovedan dan in po povišani ceni: Lukež Ana, gostilničarka, Vodnikova 68, 1000 lir globe in 10 dni zaprtje obrata.

Za nedovoljen nakup mesa po povišani ceni in za preprodajo govejega mesa na prepovedan dan: Strajnar Ivan, mesarski pomočnik, Potočnikova 8, 1000 lir globe **Za nedovoljen nakup mleka:** Polajnar Leopold, zasebnik, Sv. Petra cesta 2, 2000 lir globe.

Za prodajo vina po nedovoljenih cenah: Mešar Alojzij, zakupnik trgovine z živili lastnice Hrovatin Pavle, Streliška 33, 1000 lir globe in 5 dni zaprtje obrata.

Za nakup oblačilnih predmetov z odrezki oblačilnih kart drugih oseb: Žihnerl Anton, železničar, Polica 11, 1500 lir globe.

Za nakup racioniranih potrebščin brez živilskih nakaznic: Ipavec Ana, šmalka, Šmarska 100, 500 lir globe, Eker Ana, prodajalka, Cesta dveh

cesarjev 107, 1500 lir globe, Malgaj Ivan, delavec, Trstenjakova 7, 500 lir globe.

Za prodajo čebule v prahu po nedovoljenih cenah: Menardi Cezar, gerent trgovine Celon, Breg št. 20, 500 lir globe.

Za neizvršeno prijavo vina: Podboršek Peter, trgovec, Celovška 34, 1000 lir globe.

(Dalje prihodnjic).

Športni drobiž

Na velikem hokejskem turnirju v Krynici je zmagovalo moštvo Slavije iz Prešova. Najnevarnejša nasprotnika je odpravila v končni igri z 9:1 in 5:1.

Berlinski veslaški klub »Astoria« praznuje te dni 30-letnico svoje ustanovitve.

Znani nemški smučarski tekmovalci, znan tudi pri nas, Herbert Leupold, je padel kot nadporočnik na vzvodnem bojišču. V smučarskih vrstah so ga imenovali na kratko le »Leuc«. Bil je najboljši nemški dolgoprogaš. Dalj časa je bil tudi športni učitelj.

Švedsko drsalno hitrostno prvenstvo je pri kraju. Priredili so ga v Upsali. Rezultati: 500 metrov Hallquist 48,4, 2. Seyffarth 48,6; — 1500 metrov: Seyffarth 2:42,9; — 3000 metrov: Hallquist 5:23,26. Končna ocena: Hallquist 218,477, Seyffarth 218,600. Preseneča zmaga Hallquista nad dosedanjim prvakom Seyffarthom.

EIAR — Radio Ljubljana

Sreda, 10. marca: 7.30 Slovenska glasba — 8. Napoved časa, poročila v italijanski — 12.30 Plošče — 12.30 Poročila v slovenski — 12.45 Lahka glasba — 13. Napoved časa, poročila v italijanski — 13.10 Poročila vrhovnega poveljstva Oboroženih Sil v slovenski — 13.12 Orkester vodi dirigent Gallino — 13.45 Operna glasba na ploščah — 14. Poročila v italijanski — 14.10 Operna glasba na ploščah — 14.30 Koncert tria

Ljubljana

Koledar

Sreda, 10. sušca: Pepelnica; 40 mučencev; Makarij, škof.

Cetrek, 11. sušca: Sofronij, škof; Krištof Mil., spoznavalec; Evlogij, škof in mučenec.

Obvestila

Sporod X. simfoničnega koncerta ljubljanskega simfoničnega orkestra pod vodstvom D. M. Sijanca, ki bo v ponedeljek 15. t. m., je naslednji: Ob priliki 60-letnice skladatelja Saše Santla bo izvajal orkester naprej njegovo Suito za godalni orkester, ki se bo ob tej priliki prvič v celoti javno izvajala, nato sledi Tartinijev Koncert v D-duru za violončelo in orkester. Solist je priznani naš čelist Cenda Sedlbauer. Dalje bo izvajal simfonični orkester Schubertovo predigro k operi Rozamunda in znamenite Lisztove Preludije. Predprodaja za ta koncert se vrši danes, in sicer so tekom dneva v predprodaji sedeži v dvorani in na balkonu, dočim bodo stojišča v predprodaji šele jutri dopoldne. Začetek koncerta bo točno ob pol 7 v veliki unionski dvorani.

E. Gregorin: »Oče naš...«, sedem podob iz življenja bodo igrali v Drami danes, na pepelnico sredo. Začetek predstave bo ob 17. Cene so znižane. Nastopili bodo: Marija Vera, Levareja, Starčeva, Kraljeva, Razbergerjeva, Rakarjeva, Gabrijelčičeva ter Vladimir in Milan Skrbinek, Bratina, Nakrst, Plut, Raztresen, P. Kovič, Verdonik, Brezigar in avtor Gregorin, ki je delo tudi režiral. Preskrbite si vstopnice v predprodaji v Operi, ki je odprta od pol 11 do pol 13 in od 16 do 18.

Mikarjeva vesela žaloigra »Najlepše plačilo« v nedeljo 14. marca ob 17 v franciškanekni dvorani. Vstopnice v predprodaji v trgovini Sliogoj od četrtka dalje, na dan predstave pa pri blagajni franciškanke dvorane od 9.30—12 in od 15 dalje.

Drama: Sreda, 10. marca ob 17: »Oče naš...« Izven. Cene od 15 lir navzdol.

Opera: Sreda, 10. marca ob 17: »Zemlja smelija«. Red Sreda.

Rokodelski oder pripravlja svojim obiskovalcem prijetno presenečenje: za zaključek letošnje igralske sezone si je izbral znamenito japonsko igrano »Praznik cvetočih češenj«. Delo zapusti v gledalcu nepozaben vtis zaradi svoje blesteče zunanje podobe in globoke vsebine. O delu bomo še poročali. — Prva predstava bo v nedeljo, 14. marca ob pol 6 pop. Vstopnice bodo v predprodaji na dan predstave od 10 do 12 in dve uri pred predstavo v društveni pisarni, Petrankova 12/l. desno.

ROKODELSKI ODER

Nedelja 14. marca ob pol 6 pop. Japonska drama: »Praznik cvetočih češenj«. Opozorjamo na predprodajo vstopnic, ki bo v nedeljo dopoldne od 10 do 12 in tri ure pred predstavo v društveni pisarni, Petrankova 12/l. desno.

KINEMATE - PRIKODNI SPORO
CINE KINO UNION
**CELISIR
D'AMORE**
**LJUBAVNI
NAPOJ**
MARGHERITA CAROSIO
ARMANDO FALCONI
ROBERTO VILLA
UN FILM DI PRODUZIONE
FILM JE 12 V 35 IL
FONOCROMA - LUX
DIRETTORE D'ARTI
A. PALERMI

Rumeno korenje, rumeno kolerabo in krmilno peso kupuje Gospodarska zveza, Ljubljana, Bleiweisova cesta št. 29.

»Emonac — 15 Poročila v slovenski — 17 Napoved časa, poročila v italijanski — 17.15 Koncert pianista Marijana Lipovška — 17.35 Pisana glasba — 19 Govorimo italijansko, poučuje prof. dr. St. Leben — 19.30 Poročila v slovenski — 19.45 Valčki, polke, mazurke — 20 Napoved časa, poročila v italijanski — 20.20 Komentar dnevnih dogodkov v slovenski — 20.30 Radio za družino — 21.15 Devet Beethovnovih simfonij — 22 Predavanje v slovenski — 22.10 Veselo glasbo vodi dirigent Gallino — 22.45 Poročila v italijanski.

Edgar Wallace:

Žabar s krinko

»Tudi jaz sem slišal ta glas, gospod Bennett,« je dejal pritrjujoče.

»Zaradi neke izredne vesti smo prisluškovali. Zaradi važnega razpleta dejanj v naslednjih dneh pa je za nas izredno važno in popolnoma sigurno vedeti, ali je govorila vaša gospodična hčerka ali ne.«

»To je čudna zgodba,« je dejal Bennett zmajaje z glavo. »Pridem takoj, da vam odprem vrata in vas popeljem v hišo.«

Odprl je vrata. Bil je oblečen v staro spalno suknjo. Sli so v še temno stanovanjsko sobo.

»Tako bom zbudil Elo in ona vam bo pojasnila, da je bila že od desetih v postelji.«

Odšel je iz sobe. Še prej pa je razgrnil zavese in svetloba se je vtila v sobo.

Dik je z veseljem pričakoval Elinega prihoda. Prav vesel je bil, da je našel izgovor za ponoven prihod v Horsham. Zdelo se mu je, da se ni že celo večnost z njo sestal.

Slišala sta, kako je Bennett odšel po stopnicah. Vrnil se je kaj kmalu in groza se je zrcalila z njegovega obraza.

»Tega ne morem razumeti,« je mrmljal. »Ele ni več v svoji sobi. Ona je sicer spala v svoji postelji, toda se je,

kakor vse kaže, že oblekla in odšla.«

Elk se je popraskal po bradi ter vprašal Bennetta:

»Gospodična Ela je pač šla na običajni jutranji sprehod?«

John Bennett je odkimal. »Tega po navadi ne dela. Čudno je pa to, da je nisem slišal oditi, saj sem nocoj zelo slabo spal. Oprostite me za trenutek, gospoda!«

Odšel je ter se vrnil že čez par minut oblečen. Sedaj je bilo že čisto jasno in svetlo, čeprav sonce še ni vstalo. John Bennett je bil očitno prav tako nemiren kakor dik, v katerega možganih so se križali tisočeri dvomi o Elini skrivni, ki so bili sedaj obdolžujoči, sedaj opravičujoči.

»Vidva sta se pripeljala z avtom; ali nista nikogar srečala po poti?« je vprašal stari Bennett.

Dik je odkimal.

»Ali bi izgubil preveč časa, če bi se odpeljal po cesti proti Shorehamu?« je zaprosil Bennett.

»Pravkar sem vam nameraval to predlagati,« je dejal dik.

»Ali ne mislite, da je zanjo precej nevarno, če se poda ob takile uri sama na sprehod? Ceste so polne pote-mral,« Ele ni več v svoji sobi. Ona je sicer spala v svoji postelji, toda se je,

Stari na to vprašanje ni odgovoril.

39 Sedel je zraven šoferja in njegovi pogledi so bili boječe uperjeni na cesto pred seboj. Avto je vozil z brzino osemdesetih kilometrov, potem je krenil na stranop in začel preiskovati stranske ceste. Ko so se približali vasi, je dik pokazal na gost gozd, h kateremu je vodila ozka pot.

»Kako se imenuje ta gozdič,« je vprašal.

»To je Elsamski gozd. Tjakaj pa gotovo ni šla,« je obotavljaje rekel Bennett.

»Poskusimo preiskati tudi tega,« je dodal dik nenadoma.

Nato so se peljali skozi log, ki je bil zasajen z visokimi drevesi, katerih košati vrhovi so cesto popolnoma zasenčili.

»Tukaj so avtomobilski sledovi,« je naenkrat rekel dik. Bennett je odkimal.

»Sem prihajajo mnogi ljudje na piknike,« je dejal.

S svojimi bistrimi očmi je takoj opazil, da so zavili s ceste in krenili med drevesa. Cesta je po kratki vožnji prenehala. Pred njimi je ležala planota, na kateri ni bilo ničesar drugega kot zdravilne rastline in drevesni štiri, kajti ta del gozda so med svetovno vojno skoraj popolnoma izsekali. S precejšnjo težavo so avto obrnili. Skozi log so dospeli na pristo in tedaj je dik nekaj zaklical.

Stari Bennett je tudi že zagledal svojo hčerko. Šla je po sredi ceste urnih nog in se je umaknila, ko je pri-

vozil avto na rob ceste, obrasel s travo, ne da bi se ozrla. Ko pa je avto obstal, se je ozrla, zagledala očeta in prebledela. V trenutku je bil oče poleg nje.

»Toda, ljubo dete,« je rekel nejevoljen, »kje pa hodiš ob tej uri?«

Diku se je zdelo, ko da bi se bila prestrašila. Elk je pažljivo motril.

»Nisem mogla spati, oče, ter sem šla malo na sprehod,« je rekla in prikimala Diku.

»Kako je to, da ste ob tako zgodnji uri tukaj, gospod kapetan? To je pa zares čudno!«

»Prišel sem sem, da vas prosim za kratek razgovor,« je odgovoril dik resno.

»Z menoj hočete govoriti?« je dejala očitno zelo presenečena.

»Gospod kapetan Gordon je snoči slišal tvoj glas v radiju in bi o tej stvari rad zvedel kaj natančnejšega. Ali si bila morda z doma Ray-u na ljubo? Ali je on morda prišel semkaj?« jo je vprašal stari Bennett nepotrpeljivo.

Ela je odkimala.

»Ne, oče,« je dejala mirno.

»Kaj se tiče radioddaja, vam lahko mirne duše rečem, da nisem še v svojem življenju nikoli govorila v mikrofoni. Celo to še lahko povem, da še nikoli nisem videla radioddajnika!«

»Tako eva vedela, da vi to niste bili,« je dejal dik Gordon vpadaje Eli napol v besedo.

»Elk je takoj razumel da je nekdo posnel vaš glas.«

»Recite mi le nekaj, gospodična Bennettova,« je dejal Elk.

»Ali ste bili včeraj kaj v mestu?« Ela je molčala.

»Moja hčer je šla že od desetih v posteljo, saj sem vam to že povedal,« je rekel John Bennett malo neprijazno.

»Povejte, ali ste bili v prvih jutranjih urah v Londonu, gospodična Bennettova,« je vtrajal pri vprašanju Elk.

Ela je na splošno presenečenje prikimala.

»Ali ste bili v Caverley zgradbi?« »Ne,« je odgovorila odločno.

»Toda, Ela, kaj za božjo voljo pa si počenjala v mestu?« jo je vprašal John Bennett ves v skrbeh.

»Ali si morda obiskala Ray-a?«

Po kratkem obotavljanju je odkimala.

»Ali si bila sama?« »Ne,« je rekla Ela in ustnice so ji drhte.

»Prosim, ne izprašuj me še naprej! V tej zadevi ti ne morem dati nobenega pojasnila več. — Očka, doslej si mi vedno zaupal in mi boš še naprej tudi vedno zaupal, kaj ne?« je dejala s svojim ljubkim glasom.

Vzel je njeno ročico v svoje roke ter jo ljubkoval.

»Vedno ti bom zaupal, punčka,« je rekel. »In ta dva gospoda ti tudi morata!

Letalstvo po vojni

Po morjih bodo vozile skoraj izključno le še trgovske ladje

Iz argentinske prestolnice Buenos Aires prinaša italijanska poročevalska družba »La Correspondenza« poročilo o zanimivi izjavi, ki jo je dal ameriški magnat Ford o letalstvu po sedanji vojni. Izrazil je med drugim tudi naslednje misli:

Po sedanji vojni bo letalstvo doživelo »velik razmah«. Prog, po katerih bo šel letalski promet, bo stokrat toliko, kakor pa jih je bilo leta 1939. Če zoeceanska letalska služba ne tako preurejena po sedanji vojni, da ne bo več kaj prida ljudi, ki bi z ladjami potovali iz Amerike v Evropo ali obratno. Ljudje se bodo raje posluževali letal, ker so hitrejši in je potovanje z njimi vsaj tako varno kakor pa z ladjami.

Ladijski promet — je dejal Ford — bo imel v bodočnosti bolj trgovski značaj. Po morju bodo plule v prvi vrsti le trgovske ladje, ki bodo prevažale od celine do celine najraznovrstnejše blago. Ljudje redkeje kot danes pa bodo potniške ladje, kakor z njimi se bodo vozili samo še tisti, ki se

imajo bo preveč mudilo. Velika večina se bo tež morja vozila z letali, z njimi pa bodo prevažali tudi lažje in dragoceneše blago. palcem, tudi svoja zasebna letala. Stevilo teh se bo nabavilo številni ljudje, ki bodo imeli kaj več pod roko tudi svoja zasebna letala. Stevilo teh se bo brez dvoma zelo dvignilo. Stevilna nova letališča bodo rasla vsepo svetu ko gobe po dežju. Nobenega niti najmanjšega mesta ne bo, da ne bi imelo svojega letališča. Zakaži nobeno mesto ne bo hotele ostati brez najhitrejših prometnih zvez. Majhno letalo za zasebno družinsko uporabo ne bo stalo več, kakor je stal pred sedanjo vojno avtomobil.

Splošno zanimanje za letalstvo oziroma želja po vožnji z letali bo še neprimerno večja, kakor pa je zdaj. Vsi mladi moški bodo hoteli postati piloti in v nekaj letih bodo izpiti za letalce nekaj tak običajnega, kakor so danes na primer izpiti za avtomobiliste voznike.

Izjave podpredsednika Združenih držav o Indiji in Rusiji

Buenos Aires, 9. marca. s. Podpredsednik Združenih držav Wallace je včeraj imel govor o dobrem redu na svetu. Iz njegovih izjav je po eni strani še bolj kričalo videti nesoglasja med Anglijo in Ameriko, po drugi strani pa bodo te izjave vzbudile ostre obsodbe v ameriških kapitalističnih krogih.

Ko je v »očetovskem domu« razpravljal o Indiji, je med drugim trdil: Moramo stegniti roko na pomoč Indiji. Kako naj bi roko Indiji stegnili, tega ni Wallace podrobneje razložil. Jasno pa je, da so njegove izjave toliko kakor odkrita obsodba razmer, v katerih je zdaj Indija. Ne ve se torej, kako bi spravili v sklad tako ameriško pomoč za Indijo,

kakršno, četudi v nedoločeni obliki, zagovarja Wallace, za odločnimi trditvami, ki jih je pretekle soboto v Oxfordu povedal angleški minister za kolonije Amery. Po teh trditvah Anglija zavrača sleherno nadzorstvo nad kolonijami.

Ko je govoril o Rusiji, je podpredsednik Združenih držav dejal: Moramo Rusiji pomagati in se pokazati strpne glede načinov, ki jih Rusija uporablja za rešitev gospodarskih vprašanj. Vtis te izjave bo morda vseh Stalinu, toda kaj drugače bodo o njem mislili ameriški bogataški krogi, ki vedno bolj nasprotujejo kakršni koli obliki komunističnega gospodarstva in ki se mislijo Rusije posluževati samo za dosego svojih imperialističnih ciljev.

Podtalno ameriško rovarjenje v Franciji po letu 1940

Pariz, 8. marca. s. Dnevnik »Le Matin« je začel objavljati vrsto člankov o podtalnem ameriškem delovanju v Franciji od l. 1940—1942. List zatrjuje, da so bili ameriški veleposlanik v Franciji admiral Leahy, veleposlaniški svetnik Tuck, generalni konzul Murphy in ravnatelj poročevalske službe »United Press« v Franciji, Heinzen, poglavarji organizacije, ki je podkupovala visoke uradnike, generale, industriale in častnike in na vse mogoče načine skušala onemogočiti delo višje vlade za doseg sporazuma z Nemčijo. Generalni konzul Murphy je bil načelnik ameriške vojske in je pripravil ter organiziral izdajstvo francoskih poglavarjev v Severni

Afriki in tako omogočil izkrcanje oddelkov ameriške vojske ne da bi naletel na kakršno koli odpor s francoske strani.

Sovjetski poslanik v Ameriki o nemških vojaških silah

Buenos Aires, 8. marca. s. Sovjetski poslanik v Združenih državah Litvinov je takoj po obisku pri ameriškem podtajniku za zunanje zadeve Wellesu častnikarjem izjavil: »Nemčija ima še vedno strahotne vojaške sile. Če naj os propade, je neogibno potrebno, da Anglija in Amerika brez nadaljnjega odlašanja prideta Rusiji na pomoč s tem, da bosta v Zahodni Evropi ustvarila drugo bojišče.«

Sto let Morsejeve abecede

Prvi, ki so jo poznali, čeprav ne takšno, kakršna je danes, so bili — divjaki

Morsejeva abeceda je danes najbolj razširjeno sredstvo za prenos novic bodisi brezžično ali s pomočjo žice. Pika, črta, pika: na tem preprostem zaporedju temelji že celo stoletje brzojavno pošiljanje novic iz kraja v kraj. Zares, že sto let je minilo, odkar se je Morse, ki je bil domis iz Severne Amerike, predstavil svetu s to duhovito iznajdbo. Danes lahko s pomočjo Herzovih valov dosežemo, da naše besede v dobri sekundi sedemkrat pridejo okoli zemlje. Pred sto leti smo bili še zelo daleč od tako naglega prenašanja novic. V teku zadnjih sto let pa se je prav tehnika prenašanja novic čudovito izpopolnila, saj smo dosegli tako hitrost, o kakršni se našim prednikom niti sanjalo ni.

Pa poglejmo, kako so se ljudje nekdaj obveščali. Če je rimski cesar hotel dati svojim kohortam v Španiji, Galiji, Mali Aziji ali v Germaniji kako važno naročilo, se je moral poslužiti štetih. V krajih, kjer so bile dobre ceste, so štetni tekači v enem dnevu prenesli kako vest v 120 milj oddaljeni kraj, kar je približno 180 km. Sam Julij Cezar je prišel od Rima do Rodana — pot, ki je dolga okrog 1200 km — v 8 dneh.

Pozneje so Rimljani uporabljali v te namene tudi konje, ki so morali biti dobri tekači. Država je za tako prenašanje novic morala

plačevati lepe denarje. Samo upravitelj rimske pošte je dobival letno 120 tisoč sester, vsota, ki bi zadostovala za zgraditev miljo dolge ceste.

Kar zadeva prenašanja novic, so bili divjaki iz afriških pragozdov dosti pred starimi Rimljani. Oni so se namreč posluževali in se še tudi sedaj poslužujejo zvočnih signalov in to s pomočjo posebnih bobnov. Njihovi bobni so narejeni iz volilnih drevesnih štorov, ki so dolgi kakih sto do dvajset centimetrov in imajo eno ali dve podolžni špranji. Zvok teh bobnov se sliši celo 90 km daleč. Zaporedje na ta način oddanih glasov tvori neko vrsto »morsejevce abecede, ki ni sestavljena iz črk, ampak iz besed.

2000 km na uro!

Da si ustvarimo približno sliko hitrosti, ki so jo afriška plemena dosegla s tem načinom prenašanja novic, zadostuje tale primer: moštvo vojakov-helcev se je izkrcalo na zahodni obali Afrike. Dve uri nato je prišla vest o izkrcanju že k plemenom na vzhodni afriški obali. V dveh urah je torej novica prišla čez vso Afriko, kar je več kot 4000 km. Dva tisoč kilometrov na uro! Za sistem, ki so ga poznali divjaki, to ni slabo. Ni torej pretirano, če trdimo, da so bili divjaki v nekem smislu izumitelji morsejeve abecede.

HENRIK SIENKIEWICZ

ROMAN V SLIKAH

275.
Petronij je zdaj sklenil storiti še poslednji korak. Popejin sin iz prvega zakona, Rufij, je z razbito glavo ležal v vročici in cesarica je trepetala za njegovo življenje. Rada bi ga bila naredila Neronu za naslednika, četudi cesar pastorka ni maral. Na dvoru so šepetali, da mu je on dal razbiti glavo.

Petronij je cesarico dobil, ko je vsa obupana in prestrašena sama stregla otroku. V začetku ni marala o Viniciju in Ligiji niti slišati. Toda Petronij jo je zastrašil, da je njenega otroka doletela nesreča zaradi tega, ker se je krščanski bog maščeval nad njo zaradi Ligije. Če boče torej otroka rešiti, naj da deklico spustiti.

Popejo je Petronijevo govorjenje preplašilo, poleg tega je pa imela otroka tako blazno rada, da bi bila storila zanj kar koli. Še ta večer je šla v Vestino svetišče ter prvi vestalki naročila, naj bo blizu ječe, ko bodo peljali Ligijo pred zver, in naj zapove, da jo izpuste. To pravico je prva svečenica boginje Veste imela po rimski postavi.

276.
Toda že je bilo odločeno, da mora Popejin sin umreti. Še preden je nosilnica s cesarico bila v Vestinem svetišču, sta dva cesarjeva oproščena vdrla v sobo, kjer je ležal deček. Eden je z medeninstim kipom pobil na tla staro strežnico, drugi je pograbil njen pas in ga zadrnil lepemu otroku okoli vratu. Zadržala sta ga, ga zavila v rjuho ter s truplom odjezdila v Ostijo in ga vrgla v morje, kakor se je glasila zapoved.

Zelo hiter je bil tudi optični način prenašanja poročil, ki so ga poznali že Grki. Vsaka lega luči je značala kako črko iz abecede. To je bil sistem, kakršnega so uporabljali tudi mornarji.

Perzijski kralj Kserks je za iste namene uporabljal sužnje. Te je v enakih razdaljah drug od drugega postavil ob cestah. Če je hotel poslati komu kako naročilo, ga je povedal prvemu od teh sužnjev, ta ga je sporočil svojemu sosedu in to je šlo tako dolgo, dokler ni prišlo naročilo oziroma poročilo v kraj, kamor je bilo namenjeno. Tako prenašanje je bilo tridesetkrat hitrejšo, kakor če bi jih prenašali najboljši sli.

Poseben način prenašanja novic je uvedel Demokrit, in sicer s pomočjo posebnih palic.

V Nemčiji in v glavnem v vseh severnih deželah optične signalizacije na splošno niso

bile v rabi, in to najbrž zaradi slabe vidljivosti, ki jo je treba pripisovati vremenu. V začetku preteklega stoletja so začeli delati posebne optične naprave. Te so uporabljali izključno le za vojsko in mornarico. Za zasebnike je bilo pošiljanje brzojavk s pomočjo teh naprav zelo drago.

Dolžina sedanjih brzojavnih kablov — 14 kratni obseg zemlje

Odločen korak v tehniki pošiljanja novic je bil narejen z iznajdbo električnega brzojavljanja in morseje abecede in tega je zdaj sto let. Uporaba Herzovih valov in radiotelegrafije je prinesla zadnji in temeljni napredek, ne da bi odstranila ali spodrinila žično brzojavljanje. Danes je mreža vseh brzojavnih kablov na svetu dosegla dolžino 650 tisoč kilometrov, kar je štirinajstkratni obseg zemlje.

TONE GLAVAN:

Zemlja je zadihala

»E pusti, Tehar, kaj boš razmišljal! Staramo se, pa konec. Starim luč, mladim ključ,« je spet napeljeval.

»Kajpak, kajpak,« je drugi kimal. »Ampak kar nerad ga bom dal. Saj veš, kako je. Če se neke stvari navadiš, jo daš težko drugemu, posebno pa še zemljo, ki jo ima človek tako rad, da bi jo kar objel, če bi jo mogel.«

»Imaš prav. Jaz sem jo dal prekmalu. Zato pa je tako prišlo. Če bi še enkrat prišel na svet, bi je ne dal za noben denar. Ampak, Boštjan... o, temu zmeraj. Moja kri je v njem, moja, Jernejčeva.«

Pogledal je Boštjana, ki so se mu očetove besede dobro zdele. Zallja ga je vročica, se nekoliko nasmehnil in pogledal v tla.

Tedaj je posegla vmes še mati:

»Presneti dedci, samo prazno slamo mlatite. Da vas le stam nile se je navidezno hudovala. »Pa pravite, da smo babnice jezike. Vi ste, vi! Samo modrujete in nič drugega. Govorite o starih časih in pravite: »O, takrat je bilo lepo, o, takrat, zdaj pa ni več. Drugi časi so!« Zmeraj je lepo, če zna človek vse prav obrniti.«

Vsi so se smejali in Jerneje kar ni mogel nehati s hahljanjem.

»Vsaj k mizi pojdit, da boste pilili in kaj prigriznili. Pri peč se boste še stopili od same lenobe.«

»Pa pojdimole«

»Minka, stopi no po vino!« je velela mati.

Minka je voljno odšla iz hiše in vedeala, da bodo v njeni odsotnosti skovali njeno usodo. Kakšna bo, je že tako vedela. Toda

običaj je tak, da ne sme biti zraven, in mati jo je morala poslati ven z izgovorom, da mora po vino.

»Snubit sva prišla,« je potlej povedal Jerneje naravnost. »Lepo in dobro hčer imate, ki bi ne bila napačna za našega Boštjana.«

»Hm,« se je Tehar nekoliko obotavljal. »Snubit sta prišla? Velika reč! Mlada je še, saj je komaj dobro zrasla.« In v resnici mu je bilo hudo.

»Ničesar ne zahtevava,« je moledeval stari.

»Že, že, ampak vendar...«

»Kaj boš plesal okoli kaše!« se je hudovala Teharka. »Reči tako in tako. Saj vem, da bi jo že rad spravil v zakonski jarem.«

Tehar se je kar razjezil.

»Kaj veš, kako je meni! Rad imam našo Minko in pusto mi bo brez nje.«

»Udariva, Tehar,« ga je silil Jerneje. »Pri nas ji bo dobro in naš grunt je potreben gospodinj.«

»Nič ne rečem, da ji morda ne bo dobro, ampak vseeno...«

»Nič, nič, kar udarile«

Silil mu je dlan, da bi udarila in tako sklenila snubitve.

Tehar je nezaupno gledal ponujeno dlan, pogledoval ženo, ki mu je prikimala. In Boštjana, ki je napeto motril vse skupaj.

»Zaradi Boštjana, ker je dober fant,« je stegnil roko, jo dvignil in ploskoma udaril v Jernejevo dlan. »Pa naj bo!«

»Tako je prav,« se je Jerneje v resnici razveselil.

Tedaj je stopila v hišo Minka, postavila polico na mizo ter sedla k materi na posteljo.

»Bliže stopi, Minka!« jo je pozval oče. »Ta dva sta prišla snubit. Jaz sem privolil, zdaj pa še ti reči, kar misliš.«

Usta so se ji razlela v nasmeh. Ta trenutek je bila tako ganjena, da ni mogla ničesar reči.

»No, povej!« jo je silil oče.

»Kaj bi pravila!« je rekla mati. »Saj vemo, kako je. Ali ne, Minka?«

Minka je živo prikimala z glavo in mati jo je pogladila po lasih.

»Daj no, prisedi, Minka! In še ti, mama!« je priganjal Tehar.

Prisedli sta in Minka je morala sesti zraven Boštjana.

»Le nič se ga ne boj, saj bo kmalu tvoj,« se je oče smejal.

»O, saj je že. Kdaj je že moj!« je glasno povedala in se naslonila ženinu na prsi. »Kaj ne, Boštjan?«

»Seveda, Minka,« je pritrdil ženin. Potlej so natočili, pili na zdravje mladih in pogovor se je razpredel o doti, ženitvi, vremenu in letini.

Pod noč sta se vrnila. Po večerji sta nameravala takoj leči.

Nenadoma je priletela vsa zasopla Likarica.

»Joj, joj, za sveto Krištovo voljo!« je javkala, zdihovala, vila roke in jokala. »Kaj se je zgodilo, za Krištovo voljo! Joj, joj... pomislite, Jernejčevi! Ne morete si misliti... Joj, joj...«

Jerneje je bil prepričan, da je znorela, Boštjan pa jo je mirno gledal, in ko je prenehala z jadikovanjem, jo je mirno vprašal:

»Kaj se je zgodilo?«

»Miha je mrtev,« je dahnila in se sesedla.

Jerneje je zmigal z glavo in zamahnil z roko.

»Beži, beži! Pijan je kot krava, ti pa misliš, da je mrtev. Saj ga poznam. Prebitek pije in se je spet napil.«

»Ne, ne,« se je razburila. »Ne, ni pijan ali pa je bil, ne vem. Ampak čisto mrzel je, za božjo voljo. Čisto mrzel... Ne diha več, žila mu tudi več ne bije. Verjemite mi. Naš Lojz ga je našel v Lazu. Mrtev je že bil. Ležal je v grabnu z glavo, obrnjeno v sneg. Da, da, najbrž se je napil, potlej pa je padel in se zadušil. Gotovo ni mogel vstati, revež. Smili se mi.«

»In kje je zdaj?« je vprašal Boštjan.

»Pri nas. Lojz ga je prinesel do nas, dlje ga ni mogel. Pridi no, Boštjan, boš pomagal nesti. Težak je ko kamen. Ves je zmrznjen in kar prepoznati ga je težko.«

»Preklemana klada pijana, žlampa!« je zaklel oče. »Grunt je poglad, zdaj je še sebe. In vse bi se lahko mirno napravilo. Boštjan mu je ponujal kot do smrti, pa ne in ne. Sedaj pa ima, ko je mrtev. Še mrtvega bi ga tepel, hudiča...«

Likarica je dvignila obe roki kakor za prisego.